

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Centralna enota

Oddelek za gozdne živali in lovstvo

Datum: 24. 7. 2012

Zadeva: Odgovor ZGS k pisnemu stališču ZRSVN o strokovnem mnenju o odstrelu velikih zveri za leto 2012/13

V skladu z šestim odstavkom 8. člena Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalski vrstah (Ur. l. RS, št. 46/04 in dopolnitve) je ZGS pripravil odgovor (v nadaljevanju: Odgovor) na poslano pisno stališče Zavoda RS za varstvo narave (v nadaljevanju: ZRSVN) k izdelanemu strokovnemu mnenju o odstrelu velikih zveri za leto 2012/13 (v nadaljevanju: Mnenje), ki ga je pripravil Zavod za gozdove Slovenije (v nadaljevanju: ZGS).

Mnenje je bilo z namenom pridobitve pisnega stališča dne 18. 7. 2012 po E-pošti poslano na ZRSVN. ZRSVN je pisno stališče k Mnenju oblikoval 19. 7. 2012, katerega smo prejeli 20. 7. 2012 z dopisom št. 8-IV-312/2-O-12/DV.

Ugotavljamo da so stališča obeh poseganja v populacije obravnavanih vrst podobna. Ker pa se pisno stališče v posameznih delih razlikuje od našega Mnenja, v tej prilogi podajamo še Odgovor ZGS.

Mnenja o odstrelu velikih zveri za leto 2012/13 na podlagi pisnega stališča ZRSVN v smislu predlagane kvote odstrela pri volku ne spreminjamo.

VOLK (*Canis lupus L.*)

1. ZRSVN v Pisnem stališču do posega v populacije rjavega medveda, volka in risa, v poglavju 2.1 obravnava poseganje v populacijo volka in v tretjem odstavku ugotavlja, da sta v Strokovnem mnenju ZGS kot osnova za poseganje v populacijo volkov uporabljeni v 1. in 3. alineja 7. člena Uredbe o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah.
2. ZRSVN v četrtem odstavku poglavja 2.1 navaja, da preprečevanja resne škode na premoženju ni ustrezen argument za poseganje v populacijo volkov.
3. V predzadnjem odstavku poglavja 2.1 ZRSVN navaja, da ZGS povzema ugotovitve projekta SloWolf, ki naj bi navajal, da je bila velikost jesenske populacije volkov v Sloveniji med 47 in 60 osebki, spomladanska številčnost naslednje leto pa 28 – 39 osebkov.
4. V poglavju 2.2 ZRSVN ugotavlja, da se mora odstrel zaradi novih dejstev (manjše ocenjene velikosti populacije) nekoliko zmanjšati in predlaga odstrel 8 volkov, ZGS pa v strokovnem mnenju predlaga odstrel 10 volkov.
5. V poglavju 2.3. se ZRSVN ne strinja s predlogom ZGS, v katerem se načrtuje avtomatično izdajanje dovoljenj za izredni odstrel izven redne lovne dobe v primeru nastanka večjih škod.

Odgovor ZGS na zapisano v pisnem stališču ZRSVN

Ad1) Trditev ne drži saj se ZGS sklicuje na celoten 7. člen predmetne uredbe in ne na zgolj na navedeni dve alineji, poleg tega pa še na Zakon o ohranjanju narave, Direktivo o habitatih in Bernsko konvencijo. ZRSVN v nadaljevanju navaja, da je argument zagotavljanja zdravja in varnosti ljudi za poseg v populacijo volkov neustrezen, s čimer se na ZGS strinjamo in tega tudi nikjer v strokovnem mnenju nismo posebej izpostavili in zapisali. Ne strinjamo pa se, da je neprimeren argument za poseganje v populacijo volkov z odstrelom prevlada javne koristi. Res je sicer, da postopek dokazovanja javne koristi formalno ni bil izveden, vendar ne glede na to menimo, da je poseganje v populacijo volkov javna korist, kar smo v Strokovnem mnenju tudi utemeljili.

V nadaljevanju še enkrat podajamo utemeljitev za poseganje v populacijo volkov, ki izhaja iz aktualne zakonodaje:

- Legalni odstrel volkov lahko znotraj nekaterih interesnih skupin poveča toleranco in celo interes za ohranjanje te vrste. Ker je odnos javnosti eden izmed najbolj ključnih dejavnikov za dolgoročno ohranitev volka, povečanje tolerance ljudi do volkov neposredno zagotavlja koristi varstvu volkov. Obenem ima zaradi pomembne vloge, ki jo volkovi opravljajo v ekosistemu, varovanje populacije volkov koristne posledice za okolje. Oboje je v skladu s prvo in tretjo alinejo 16. člena Direktive o habitatih ter prvo in tretjo alinejo 7. člena Uredbe o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah.
- Volkovi so izjemno mobilni in pri svojih raziskovalnih in disperzijskih izletih pretečejo velike razdalje. Vzpostavitev trajne poselitve je praviloma odvisna od primernosti prostora, pri tem pa je potrebno upoštevati tudi človeško družbeni/socialni vidik primernosti. Zato je odstrel smiseln tudi v primeru, kadar prostor za poselitev volkov z človeško družbenega vidika ni primeren.
- Z odstrelom, usmerjenim zlasti na robno območje razširjenosti populacije, je mogoče preprečevati širjenje vrste in s tem pojavljanje škod na premoženju tam, kjer volkovi niso redno prisotni oz. njihova redna prisotnost celo ni zaželena.
- Legalni odstrel lahko zmanjša obseg nezakonitega lova in s tem zagotavlja koristi varstvu volkov. Morebitni ilegalni odstreli lahko mnogo bolj negativno vplivajo na stanje in številčnost populacije volka, kot pa količinsko, časovno in geografsko nadzorovani odvzemi z "rednim" odstrelom. Obenem ima zaradi pomembne vloge, ki jo volkovi opravljajo v ekosistemu, varovanje populacije volkov koristne posledice za okolje. Oboje je v skladu s prvo in tretjo alinejo 16. člena Direktive o habitatih ter prvo in tretjo alinejo 7. člena Uredbe o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah.

Ad 2) S trditvijo ZRSVN se na ZGS strinjamo le delno. Menimo, da je za preprečevanje škod na območju trenutne razširjenosti volkov potrebno izvesti ustrezne varovalne ukrepe, kar smo v strokovnem mnenju tudi navedli in da z t.i. rednim odstrelom obsega škod na tem območju ni mogoče zmanjšati. Preprečevanja nastajanja škod na območju trenutne razširjenosti volkov tudi nikjer ne navajamo kot razlog za t.i. redno poseganje v populacijo volkov. Je pa t.i. redni odstrel lahko ustrezen ukrep za preprečevanje škod na območjih, kjer volk v preteklosti ni bil prisoten in njegova (stalna) prisotnost tudi v bodoče ni zaželena, oziroma sprejemljiva.

Ad 3) Navedba podatkov s strani ZRSVN je napačna. Pravilna ocena številčnosti volkov na podlagi rezultatov zbiranja genetskih vzorcev je podana v strokovnem mnenju v poglavju 3.1, v podpoglavju Genetika. Tam je navedeno, da je bila na podlagi analize genetskih vzorcev podana intervala ocena številčnosti populacije za jesen 2010 in pomlad 2011. Ocena za skupno število vseh prisotnih volkov na območju Slovenije v jesenskem obdobju leta 2010 znaša 52 (interval zaupanja 47 – 60) živali. Pri tem ni upoštevano dejstvo, da imajo 4 tropi s številčnostjo okoli 18 volkov teritorije tako v Sloveniji, kot tudi na Hrvaškem. Ob upoštevanju te korekcije številčnost volkov v tem obdobju v Sloveniji

znašala 43 (39 – 50) živali. Številčnost volkov pa je nižja v pomladanskem času po izvedenem odstrelu in ostalih izgubah, ter pred poganjem mladičev. Za pomlad 2011 je bila skupna ocena v Sloveniji prisotnih volkov 40 (35 – 48). Ob upoštevanju, da ima del teh volkov teritorije tudi na Hrvaškem pa spomladanska ocena številčnosti znaša 32 (28 – 39) živali.

Ad 4) V lanskem letu je bil načrtovan odstrel 12 volkov. Torej se z ZRSVN strinjamo, da se načrtovani odstrel v primerjavi z lanskim predlogom nekoliko zmanjša, ne strinjamo pa se z predlogom ZRSVN o zmanjšanju kar za 1/3 lanske kvote. Razloge za poseganje v populacijo volkov smo v strokovnem mnenju obširno navedli, podkrepili z vsemi ključnimi podatki in za doseganje ciljev upravljanja s populacijo volkov v Sloveniji ocenjujemo, da je predlog 10 in ne 8 osebkov, kot predlaga ZRSVN, ustrezen. Prav tako menimo, da na podlagi trenutne ocenjene številčnosti predlagani odstrel 10 volkov populaciji volkov v Sloveniji ne predstavlja grožnje za ustrezen dolgoročni razvoj populacije. V kvoto pa ne moremo šteti morebitnih izgub, tako kot predlaga v pisnem stališču ZRSVN. Predpisna podlaga za odstrel velikih zveri predvideva načrtovanje zgolj odstrela (redni in izredni), ne pa tudi izgub, ki se vodijo posebej kot stohastični-naključni dogodki. Iz tega razloga tudi ni umestno zmanjšati kvote za v letu 2012 izveden izredni odstrel (do sedaj v 2012 tudi ni bil registriran??!), kot to sugerira ZRSVN, saj bi bil le-ta vključen v skupno kvoto.

Ad 5) Na ZGS menimo, da je treba del odstrela preusmeriti na pašnike, na katerih nastaja škoda. Takšen način poseganja v populacijo volkov je tudi edini, s katerim lahko na območju redne prisotnosti volkov vsaj delno vplivamo na preprečevanje nastajanja škod. Izredno poseganje v populacijo je po predlogu ZGS predvideno zgolj znotraj letne odobrene kvote za odstrel, zato smo prepričani, da ne bo negativno vplival na razvoj populacije, lahko pa vsaj delno pripomore k zmanjšanju števila škodnih primerov. V primeru, da kvote, ki so po LUO namenjene t.i. »rednemu« odstrelu ne bodo izkoriščene in ne glede kje krajevno nastane večji problem s škodami od volkov, je potrebno to reševati z t.i. »izrednimi odstrelimi«. Glede na (slabe) izkušnje z izjemno dolgotrajnimi postopki pridobivanja dovoljenj za izredno poseganje, je ta instrument, ki ga omogoča zakonodaja tudi docela razvrednoten in to smatramo na ZGS, da ni prav.

MEDVED (*Ursus arctos* L.) in RIS (*Lynx lynx* L.)

ZRSVN se za vrsti medved in ris v pisnem stališču strinja z oceno in posledično s predlaganimi ukrepi podanimi v strokovnem mnenju ZGS, zato je v tem delu popolnoma usklajeno in ga ni potrebno v ničemer spreminjati.

Veljalo pa bi pri rjavem medvedu vseeno omeniti in v nadaljevanju komentirati dva detajla iz pisnega stališča ZRSVN:

1. Točka 1.1: ZRSVN v četrtem odstavku navaja, da strokovno mnenje ne navaja napadov na ljudi v letu 2012.
2. Točka 1.1: ZRSVN navaja, da škode, ki jih povzroča rjavi medved niso in ne smejo biti razlog za odvzem rjavega medveda iz narave, ampak sta upravičena razloga za odvzem samo zagotavljanje zdravja in varnosti ljudi ter selektiven in omejen odvzem iz narave zaradi uravnavanja velikosti populacije z okoljem pod strogo nadzorovanimi pogoji in v omejenem številu.

Odgovor ZGS na zapisano v pisnem stališču ZRSVN

Ad1) Omenjena trditev ne drži. Strokovno mnenje ZGS v poglavju 2.3 na strani 15 omenja oba (2) registrirana napada medveda na človeka v letu 2012 v občinah Velike Lašče in Ig.

Ad2) Glede na že večkratno izmenjavo stališč ZGS in ZRSVN v zvezi s tolmačenjem alinej 7. člena Uredbe o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah ostajamo pri različnem mnenju. Na ZGS menimo, da pri dosedanjem uspešnem upravljanju s populacijo rjavega medveda v Sloveniji ter pri odstrelu rjavega medveda kot enega temeljnih orodij pri aktivnem upravljanju s populacijo ni moč govoriti o vzrokih za predlagan odstrel zgolj z ugotavljanjem dikcije le posameznih alinej iz predpisnih osnov – npr. samo zaradi zagotavljanja zdravja in varnosti ljudi ali samo zaradi selektivnega in omejenega odvzema iz narave zaradi uravnavanja velikosti populacije ali samo zaradi preprečevanja pojavljanja škod. V ZGS z vso odgovornostjo menimo, da gre pri načrtovanju odstrela v Sloveniji za kombinacijo vseh treh vzrokov, torej tudi iz naslova preprečevanja pojavljanja škod. Tako pri odstrelu zaradi preprečevanja škod vsekakor lahko ugotovimo, da je na eni strani Republika Slovenija vzpostavila jasen, učinkovit in pregleden mehanizem za izplačevanje škod. Vendar pa na drugi strani človek z rejo domačih živali v neposredni okolici svojih gospodarstev, setvijo in sadnjo vrtnin in poljščin ter sadnega drevja in grmovja nehote privablja rjavega medveda v neposredno bližino naselij in s tem posredno, zaradi izgubljanja strahu medveda pred človekom, ogroža svoje zdravje in varnost. Izredni odstrel se zato uporablja tekom leta (izven določenega obdobja za odstrel iz naslova uravnavanja populacije) v konfliktnih primerih med človekom in medvedom ravno kot kombinacija prekomernega povzročanja škode na premoženju ljudi in njihovega morebitnega neposrednega ogrožanja zdravja in varnosti ljudi. Inštrument izrednega odstrela, kot eno od orodij za realizacijo načrtovane kvote pa bi bil s tolmačenjem ZRSVN v večji meri razvrednoten.

Pripravili:

Marko Jonozovič, univ. dipl. inž. gozd.

Vodja Oddelka za gozdne živali in lovstvo

Rok Černe, univ. dipl. inž. gozd.

Svetovalec na Oddelku za gozdne živali in lovstvo

Koordinator projekta SloWolf na ZGS

Miha Marenče, univ. dipl. inž. gozd.

Višji svetovalec na Oddelku za gozdne živali in lovstvo